

Öppet seminarium OPT

2023-09-01

Organiserad prostatacancertestning VGR

Agenda

- Bakgrund, OPT nationellt
- Uppbyggnad och organisation av OPT Västra Götalandsregionen
- Frågor, diskussion

PAUS

- Resultat och utvärdering av OPT
- Arbetet framåt
- Frågor, diskussion

Bakgrund, OPT nationellt

2023-09-01

Organiserad prostatacancer-testning VGR

Socialstyrelsen 2018

Rekommendation

Hälso- och sjukvården bör inte erbjuda screening för prostatacancer med PSA-prov

Motivering

Nyttan med screening för prostatacancer med PSA-prov bedöms inte tydligt överväga de negativa effekterna på befolkningsnivå.

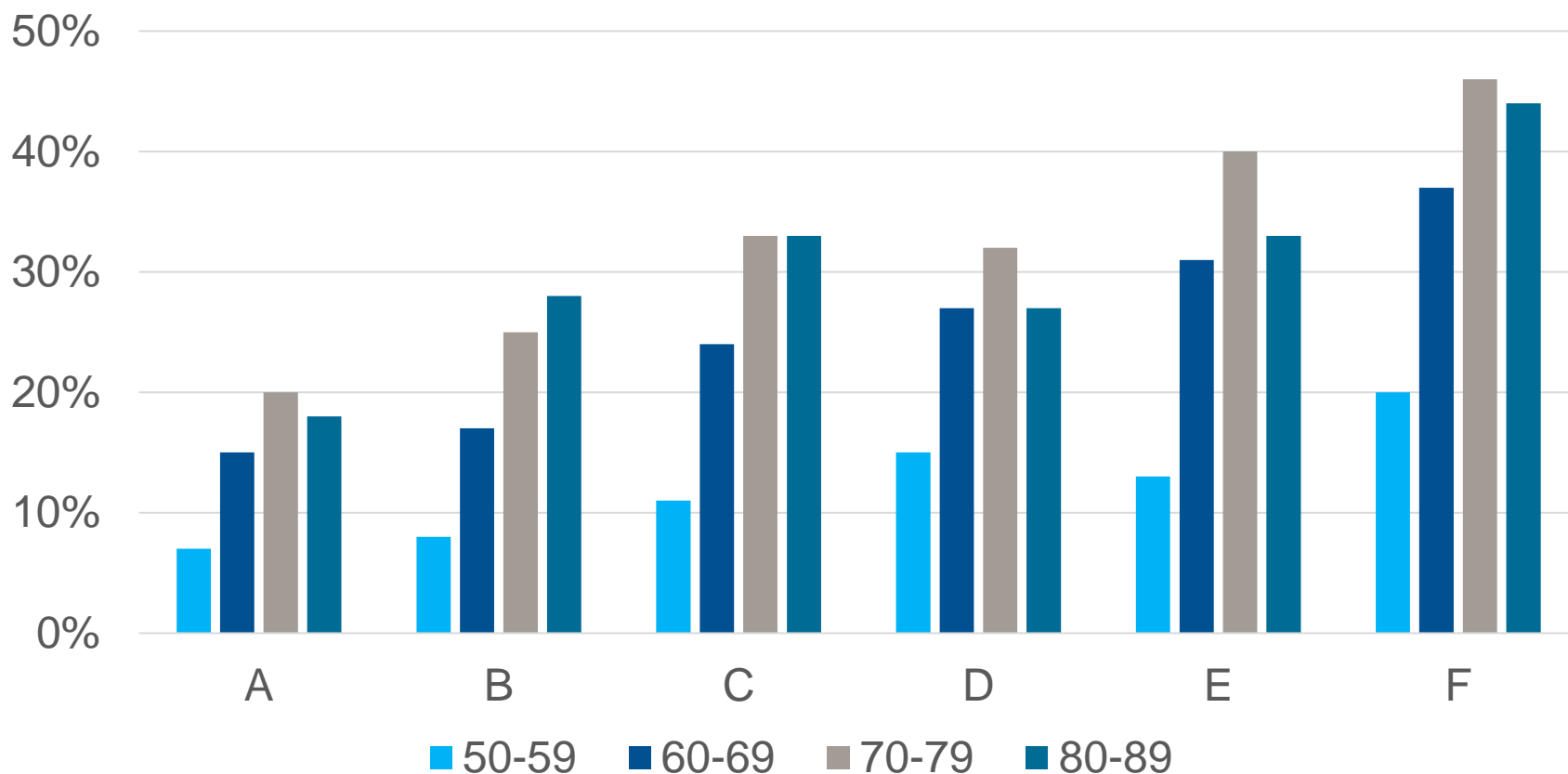
Socialstyrelsen 2018

”Det pågår omfattande, oorganiserad PSA-testning av män i Sverige.”

”Jämfört med den nuvarande oorganiserade PSA-testningen skulle screening med PSA-prov kunna vara kostnadsbesparande för samhället.”

PSA-testning i olika åldersgrupper i 6 landsting under kalenderåret 2015

Källa: Socialstyrelsen

Regeringen ger stöd för tidig upptäckt av prostatacancer

De regionala cancercentrumen ska i samverkan samla de som har bäst kunskap kring PSA-prov och alternativ tilläggsdiagnostik och genomföra workshops med syfte att identifiera ett standardiserat och effektivt handläggande vid PSA-test i Sverige.

Dessutom ska workshoparna identifiera vilka kunskapsluckor inom området som särskilt skulle behöva fyllas för att på ett mer effektivt sätt särskilja vilka som behöver utvidgad provtagning och kanske behandling och vilka man kan avstå provtagning på.

RCC i samverkan, oktober 2018

Rekommendationer om organiserad prostatacancer- testning

Kapitel 3	
Rekommendationer om samordning av projekten.....	13
Nationell arbetsgrupp för samordning	13
Gemensamt administrativt system.....	13
Nationell uppföljning	14
Nationellt informationsmaterial	14
Kapitel 4	
Rekommendationer om hur projekten bör organiseras	15
Grundläggande principer	15
Administrativa enheter.....	15
Primärvårdens roll	16
Administrativt system.....	16
Diagnostiska enheter.....	16
Uppföljning av projekt.....	16
Åtgärder för att minska PSA-testning hos män äldre än 74 år utan misstanke på cancer	17
Åtgärder för att minska parallell oorganiserad PSA-testning hos män mellan 50 och 74 års ålder utan misstanke på cancer	18
Kapitel 5	
Rekommendationer om testningen.....	19

Stöd från Socialstyrelsen, oktober 2018

Screening för prostatacancer

Rekommendation och bedömningsunderlag

”RCC:s uppdrag kommer inte bara att kunna öka kunskap om PSA-testning, utan även lägga grunden för en förbättrad organisation för prostatacancertestning.

Socialstyrelsen ser mycket positivt på dessa initiativ, som kan leda till ökad kunskap och mer jämlik och mer effektiv diagnostik”

Syfte med OPT

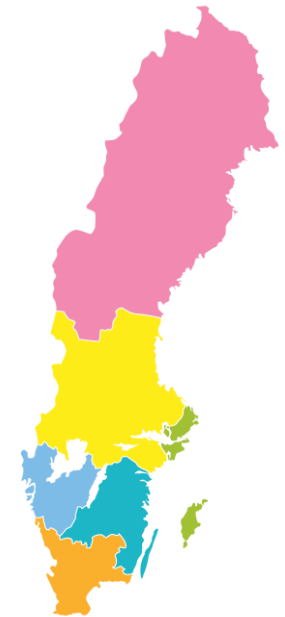
”RCC:s uppdrag kommer inte bara att kunna öka kunskap om PSA-testning, utan även lägga grunden för en **förbättrad organisation** för prostatacancertestning.

Socialstyrelsen ser mycket positivt på dessa initiativ, som kan leda till ökad kunskap och mer jämlik och mer effektiv diagnostik”

Nationell arbetsgrupp för OPT

- Ordförande: Ola Bratt
- Två representanter för varje RCC
- Adjungerade experter, nationella screeningsamordnare
- Stödjande RCC: Väst
- Utbyter praktiska erfarenheter
- Tar fram och utvärderar generisk text för erbjudande om OPT
- Fastställer och reviderar "grundalgoritmen" för OPT
- Skapat regionala vårdregister för OPT på INCA (RCC Väst)
- Driver nationellt kvalitetsregister för OPT: SweOPT (RCC Väst)
- Definierar kvalitetsindikatorer för nationell uppföljning

Start september 2020

1177
VÅRDGUIDEN

Regelbunden testning för prostatacancer i Skåne

Är du man och mellan 50 och 68 år? Då kan du bli erbjuden att testa dig för sjukdomen prostatacancer. Du får då lämna ett blodprov för att mäta ditt PSA-värde. PSA-värdet visar hur stor risken är att få prostatacancer.

Vem blir erbjuden att testa sig?

Du som är man mellan 50 och 68 år kan bli erbjuden att testa dig regelbundet för prostatacancer i Skåne. Alla får inte erbjudandet samtidigt, men någon gång under de kommande åren. De första fick erbjudandet under hösten 2020.

Om du väljer att testa dig får du erbjudande om testning och uppföljning fram till och med det år som du fyller 74 år.

Erbjudandet skickas hem till dig med posten

1177
VÅRDGUIDEN

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Innehållet gäller Västra Götaland

Regelbunden testning för prostatacancer i Västra Götaland

Du som är född 1970–1972 och bor i Västra Götaland kommer att bli erbjuden att testa dig för tidig upptäckt av prostatacancer, så kallat PSA-test. Projektet pågår under 2020–2022.

Om du tillhör målgruppen kommer du att få information hemskickad om fördelar och nackdelar med testning.

Du bestämmer själv om du vill testa dig och erbjuds att ta ett blodprov (PSA) på anslutna provtagningsenheter, se lista nedan.

Läget i regionerna

Start september 2020

- Västra Götalandsregionen: 12 000 50-åringar/år
- Skåne: 9 000 50-åringar + 9 000 56-åringar/år

Start 2022

- Stockholm & Gotland: 17 000 50-åringar/år
- Västerbotten: 50- & 56-åringar, TRUL selekterar för MR
- Värmland: 50-70 år, egen organisation och algoritm med S3

Start 2023

- Norr: Övriga 3 regioner
- Sydöst: Jönköpings län, pilot inför samordning alla 3 regioner i SÖ
- Mellansverige: Små pilotprojekt 2 regioner, 4 till förväntas 2024
- Syd: Kronoberg (?), Blekinge i samarbete med Kronoberg 2024?

Hösten 2023 är 13 av 21 regioner igång

Press release | 9 December 2022 | Brussels

European Health Union: Commission welcomes adoption of new EU cancer screening recommendations

Prostate cancer: Considering the preliminary evidence and the **significant amount of ongoing opportunistic screening**, countries should consider a stepwise approach, including **piloting and further research**, to **evaluate the feasibility** and effectiveness of the implementation of **organised programmes** aimed at ensuring appropriate management and quality on the basis of **PSA** testing for men, in combination with **MRI** as a follow-up test.

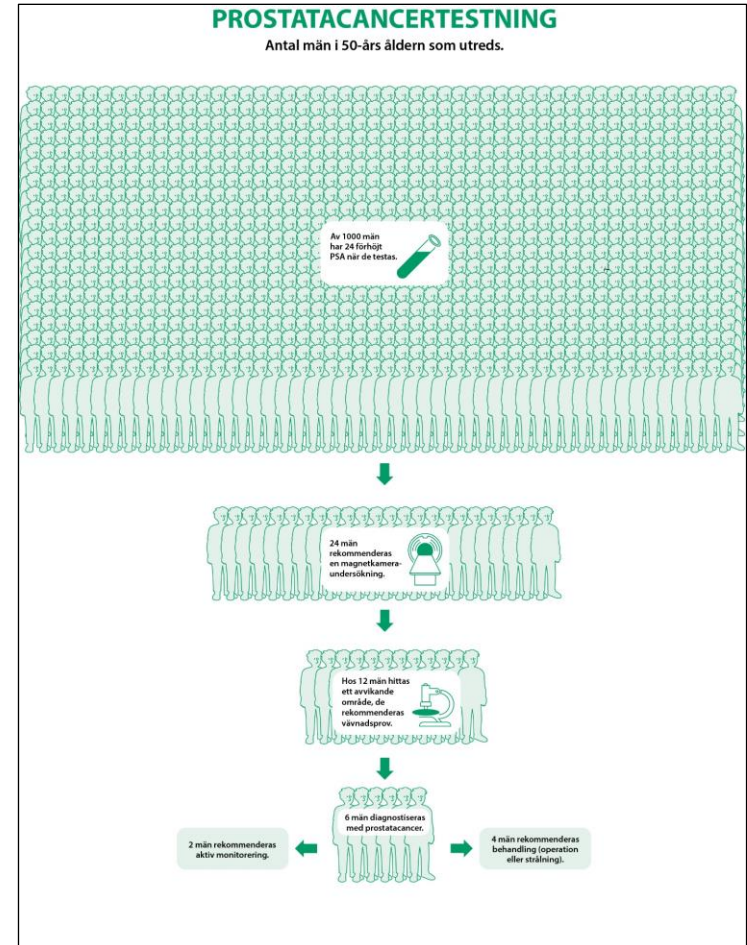
Uppbyggnad och organisation av OPT Västra Götalandsregionen

2023-09-01

Organiserad prostatacancer-testning VGR

Vad är OPT?

- **program** som riktar sig till samtliga personer i den aktuella åldersgruppen
- **erbjudanden** med möjligheten till testning för prostatacancer med blodprovet PSA + **information** om fördelar och nackdelar detta skulle kunna innebära för dem själva
- **regelbunden** testning och lämplig utredning vid behov enligt en evidensbaserad **algoritm**

Motion till
Hälsa- och sjukvårds
styrelsen

Ärendet överlämnas
till Program- och
prioriteringsrådet

Beslut i hälsa- och
sjukvårdsstyrelsen

**START
PILOTPROJEKT**

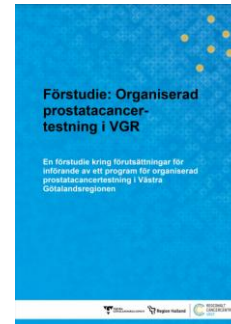
2016

UTREDNING

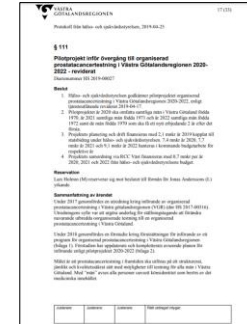

2018

FÖRSTUDIE

2019-04-25

2020-09-02

Beslut

Pilotprojekt inför övergång till organiserad prostatacancer-testning i Västra Götalandsregionen **2020-2023, HS 2019-00027**

Pilotprojektet drivs inom ordinarie vård och är ingen forskningsstudie.

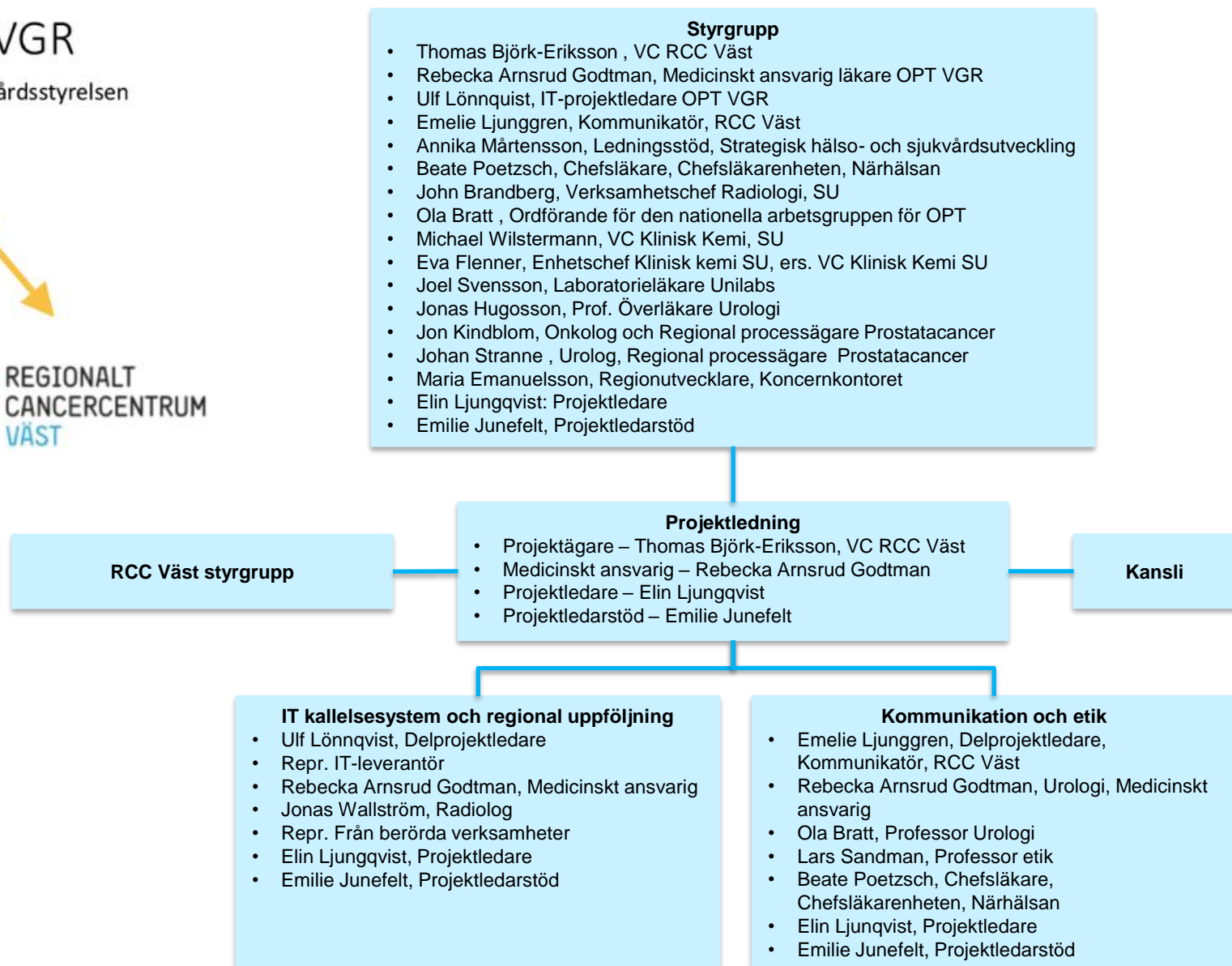
Målet är att prostatacancer-testning i framtiden ska utföras på ett strukturerat, **jämlikt och kvalitetssäkrat** sätt med möjligheter till testning för alla män i Västra Götaland. Med "män" avses alla personer oavsett könsidentitet som berörs av det medicinska innehållet.

Pilotprojektet är en förberedelse för att successivt, över ytterligare sju år, eventuellt införa organiserad prostatacancer-testning för samtliga män mellan 50 och 74 års ålder i Västra Götaland

Prostatacancer-testning är ett erbjudande!

Beslut i VGR

Hälsa- och sjukvårdsstyrelsen

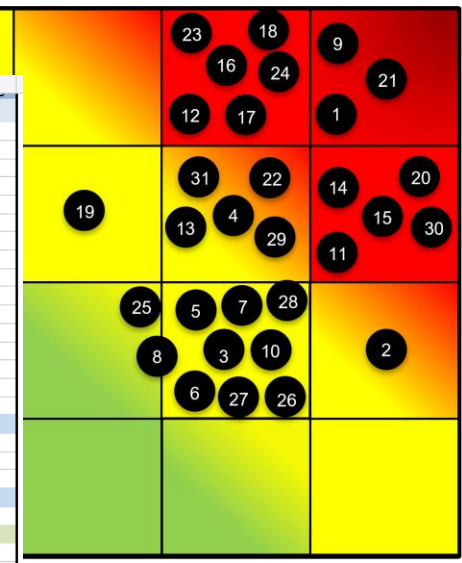

Projektplanering

Sannolikhet

B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec			
RCC - Organiserad prostatacancer testing														
Inledning														
Forma arbetsgrupper och definiera deras ansvar	X	X												
Justera styrgrupp		X												
Risikanalys		X												
Ta fram projektplan	X	X												
Etablering														
Etablera kontakter	X	X	X											
Forum, mötesstruktur	X	X												
Genomförande														
Säkerställ PSA-Provtagning vid alla vårdcentraler	X	X						X	X	X				
Elektronisk registrering vid provtagning	X	X	X	X	X			X	X	X				
Säkra kapacitet för PSA-analys		X	X	X	X									
Säkra kapacitet för magnetkameraundersökning		X	X	X				X	X	X				
Utöka det regionala kansliet	X	X								X	X			
Automatisk journalföring av PSA-svar		X	X		X									
Ta fram en detaljplan för utvidgning	X		X	X	X				X					
Utvidgning														
Realisera utvidgning för årskullar 1956, 1962, 1968, 1970, 1972													X	
Realisera utvidgning för årskullar 1957, 1963, 1971, 1973													X	X
Förbättring													X	X
Avslutning														
Överlämning till förvaltning														X

Konsekvens

Förankring och beslut	
Kommunikationsplan och kommunstyrrgruppsmöten	
Beslut om utvidgning	
Genomförandeplan för kapacitet för	

Elin Ljungqvist
Projektledare

Status: ●

- Hämt sen sist:**
- Fortsatt arbete med strategier på koncernkontoret kring genomförandeplanen (MR och PSA-analys)
  - Dialog kring PSA-provtagning och ersättningsmodell
  - Avstämning simuleringsmodell
  - Arbetar med en alternativ utvidgningsplan
  - Dialog kring metodskillnader
  - Påbörjat en dialog med Millenium
  - En förstudie för att undersöka möjliga IT-integrationer har påbörjats
  - Färdigställt styrgruppsmedlemmarna för året
  - Färdigställt risikanalysen

- På gång:**
- Fortsätter erbjuda 73 och åter 71

- Behöver hjälp med:**
- Beslut om deltagande i forskningsstudie
  - Deltagande på forum

Ulf Lönqvist
Delprojektledare
Kallelse- och svarssystem

Status: ●

- Hämt sen sist:**
- OPT VGR IT Drift enligt plan.
  - OPT IT Produktråd

- På gång:**
- Implementation av CR
  - Förvaltningsarbete

- Behöver hjälp med:**

Emelie Ljunggren
Delprojektledare
Kommunikation

Status: ●

- Hämt sen sist:**
- Annonsering i gratis- och prenumerationstidningar

- På gång:**
- Planering för inlägg i sociala medier

- Behöver hjälp med:**

Estimering av flöden

Estimering av flöde vid erbjudande till män som fyller 50 år aktuella året

Orsaker till val av åldersgrupp:

- undvika belastning/undanträngningseffekter på sjukvården
- startålder vid ett fullt utbyggt program
- undviker inblandning i pågående forskningsstudie (Göteborg 2-studien)

Organisation av pilotprojekt

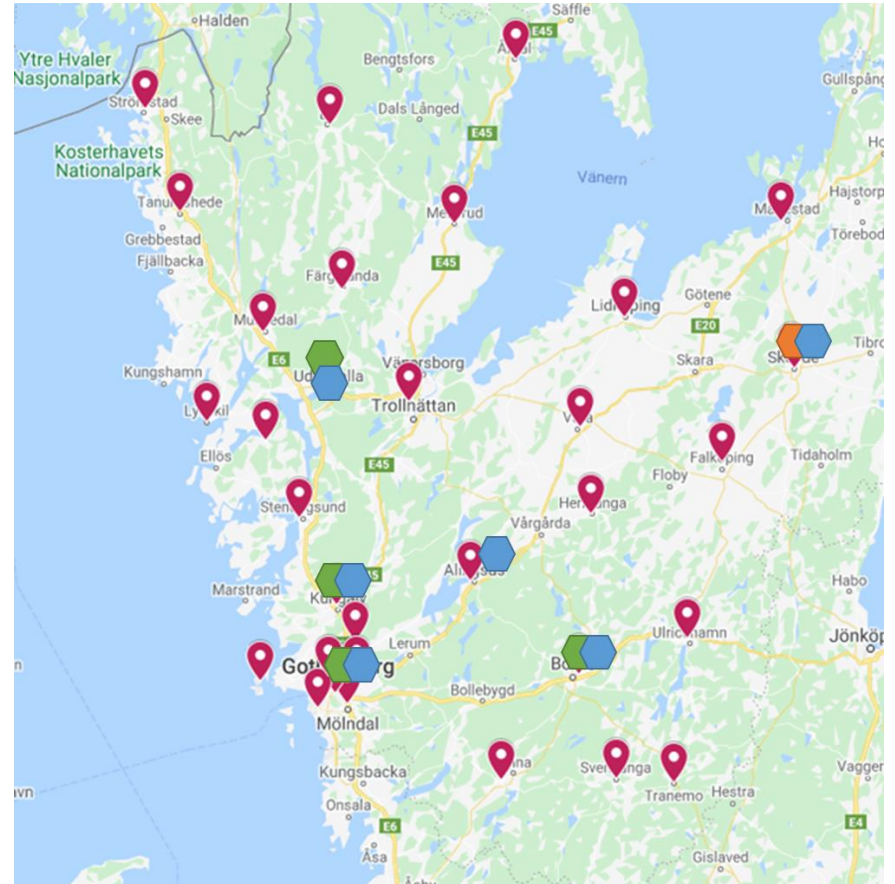
Regionalt OPT-kansli

Provtagning: 40-tal vårdcentraler och regionens sjukhus

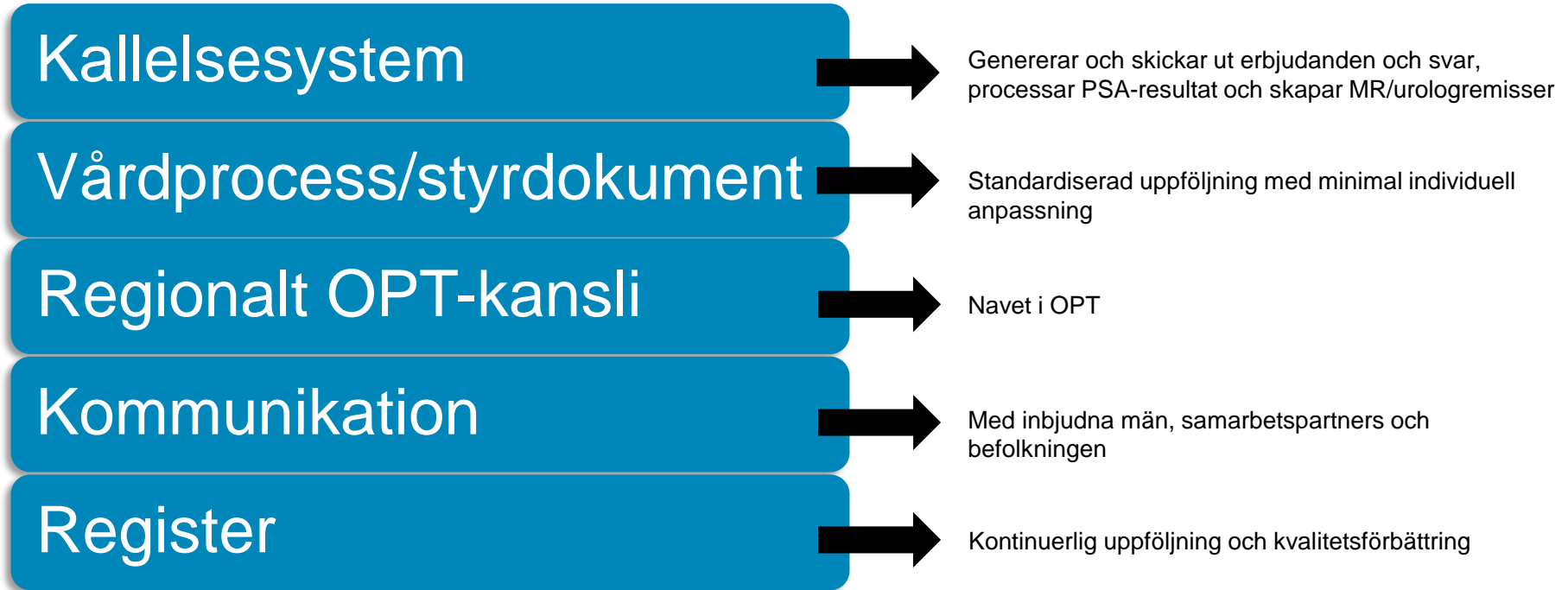
LAB: Unilabs SkaS

MR: 6 röntgenkliniker i regionen

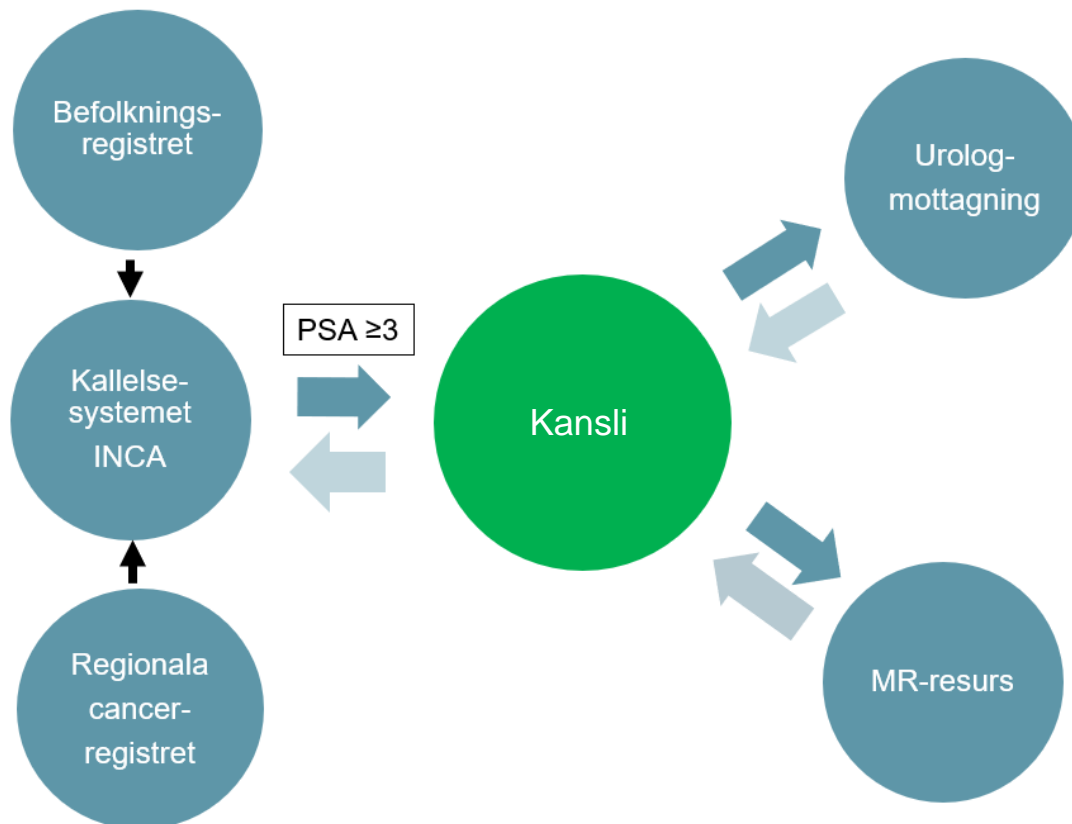
Urologisk utredning: 6 urologkliniker i regionen

Komponenter OPT VGR

Automatiserad process med erbjudanden och svarsbrev

Regional medicinsk riktlinje och regionala rutiner för alla utredningssteg

REGIONAL MEDICINSK RIKTLINJE
Organiserad prostatacancerstestning
Fastställt av hälso- och sjukvårdsdirektören (HS 2020-00554) januari 2021 giltigt till februari 2023. Utarbetat av Styrgruppen för pilotprojektet organiserad prostatacancerstestning

Huvudbudskap
Riktlinjen vänder sig till berörd vårdpersonal och beskriver hur patienter handläggs inom pilotprojektet för organiserad prostatacancerstestning i Västra Götalandsregionen 2020-2022.

Bakgrund
Prostatacancer är mannens vanligaste cancersjukdom. Många män PSA-testar sig på eget initiativ vilket medför en ineffektiv och ojämlig prostatacancerdiagnostik. Hälso- och sjukvårdsstyrelsen gav därför Regionalt cancercentrum väst i uppdrag att starta upp ett pilotprojekt med en regional samordningsfunktion för att underlätta uppbyggande av en organiserad prostatacancerstestning (HS 2019-00027). Inom Västra Götalandsregionen drabbas årligen 1700 män och cirka 400 dör av sjukdomen. Prostatacancer, liksom många andra cancerformer, ger ofta inga symptom i tidiga skeden. De män som söker på grund av symptom av en prostatacancer har ofta en långt framskriden sjukdom och kan sällan erbjudas en botande behandling.

För att minska antalet män som diagnostiseras sent i förloppet behövs således en strategi med tidig diagnostik och adekvat uppföljning på ett strukturerat, jämnt och kvalitetssäkrat sätt med möjligheter till testning för alla män¹ i Västra Götalandsregionen. Pilotprojektet är en förberedelse för att successivt, över ytterligare sju år, eventuellt införa organiserad prostatacancerstestning för samtliga män mellan 50 och 74 års ålder i Västra Götalandsregionen.

Regional tillämpning
Avser att följa rekommendationerna i det nationella vårdprogrammet för prostatacancer, se [Nationellt vårdprogram prostatacancer](#).

Undantag/tillägg:

- Information och erbjudande om att regelbundet testa sig för prostatacancer skickas per post till män födda 1970-1972.
- Ett regionalt kansli håller samman den organiserade prostatacancerstestningen i Västra Götalandsregionen.
- Patienter utreds inom tider som för standardiserat vårdförlopp prostatacancer (SVF) men utredningen sker separat under pilotprojektet.
- Vid PI-RADS 4-5 och PSA-densitet $\geq 0,15$ så görs även systematisk biopsier vid primära biopsitillfället.
- Ej individualiserad uppföljning vid benign PAD på primära biopsier. Efter en benign primär biopsiomgång finns särskild algoritm. Regional rutin Organiserad prostatacancerstestning – Utredning urologi.

Utredning inom organiserad prostatacancerstestning sker på det sätt som beskrivs i detta dokument.

Vårdprocess – värddnivå – värddstruktur
Ett regionalt kansli beläget som en egen underenhet till verksamhet Urologi på Sahlgrenska Universitetssjukhuset upprättas för detta projekt. Kansliet för organiserad prostatacancerstestning samordnar utskick av alla erbjudanden och e-remiss för analys av PSA-prov.

¹ Med män avses alla personer med prostata, oavsett könsidentitet

REGIONAL RUTIN
Organiserad prostatacancerstestning – Prov
Fastställt av ordförande för Regionalt programområde Cancer (HS 2020-00941) januari 2021 giltigt till februari 2023. Utarbetat av Styrgruppen för pilotprojektet organiserad prostatacancerstestning

Rutinen vänder sig till provtagande enhet inom organiserad prostatacancerstestning.

Syfte
Säkerställa att alla män¹ som kommer vidare för utredning i utreds enligt nedanstående rutiner (om inte medicinska kontraindikationer föreligger).

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsstyrelsen har beslutat om pilotprojektet i Västra Götalandsregionen 2020-2022 inför övergång till organiserad prostatacancerstestning i februari 2023. Målet är att prostatacancerstestning i framtiden ska utföras på ett strukturerat, jämnt och kvalitetssäkrat sätt med möjligheter till testning för alla män i Västra Götalandsregionen. Se [Regional medicinsk riktlinje Organiserad prostatacancerstestning](#).

Förberedelse inför provtagning
De provtagande enheter som är anslutna till projektet organ erbjuder tid för provtagning minst tre dagar i veckan à 2 h webbsida med information om prostatacancerstestning: <https://cancercentrum.se/vest/infomation/organiserad-prostatacancerstestning> upp länkar till era enheters respektive webbsidor där det finns Deltagarna hänvisas till webbsidan i erbjudandebrevet. Var sina respektive webbsidor med information om vad som gäller för provtagning.

Provtagning och bearbetning av prov
För att få delta i den organiserade prostatacancerstestningen erbjudandebrevet med sig till den provtagande enheten. Konti personnummer överensstämmer med erbjudandebrevet. Det är en egen rutin för att få ut en klistreticket med deltagarens provnummer tillsammans med en grön klistreticket märkt "OP" från kansliet för organiserad prostatacancerstestning. Provet (ljusgrön krok). Sedan ska provet centrifugera i 10 minuter viktigt att använda centrifug med swingoutrotor. Efter centrifugering ska provet skickas till analys.

Skicka prov
Proven ska skickas till Unilabs Klinisk Kemi Skövde. Inifrån provtagande enheterna packa proven i en blå Unilabslåda, e Unilabslåda erhålls per interpost. Proverna kommer till varje vardag, om inget annat är överenskommit.

¹ Med män avses alla personer med prostata, oavsett könsidentitet.

REGIONAL RUTIN
Organiserad prostatacancerstestning – MR
Fastställt av ordförande för Regionalt programområde Cancer (HS 2020-00941) januari 2021 giltigt till februari 2023. Utarbetat av Styrgruppen för pilotprojektet organiserad prostatacancerstestning

Rutinen vänder sig till radiologisk enhet som tar emot patienter för utredning enligt nedanstående rutiner (om inte medicinska kontraindikationer föreligger).

Syfte
Säkerställa att alla män¹ som kommer vidare för utredning i utreds enligt nedanstående rutiner (om inte medicinska kontraindikationer föreligger).

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsstyrelsen har beslutat om pilotprojektet i Västra Götalandsregionen 2020-2022 inför övergång till organiserad prostatacancerstestning i februari 2023. Målet är att prostatacancerstestning i framtiden ska utföras på ett strukturerat, jämnt och kvalitetssäkrat sätt med möjligheter till testning för alla män i Västra Götalandsregionen. Se [Regional medicinsk riktlinje Organiserad prostatacancerstestning](#).

Teknik
Tekniken som ska användas är 3T eller 1.5T MR-kamera.

Patientförberedelser
Patientförberedelser syftar till att minska artefakter på DWI

- Rekommenderat att patienten har tömt tarman innan motorikhlämmande kan ges efter lokal traditioner.
- Vid stora mängder gas i rektum på scoutbild rekommenderas aktiv försök tömma gasen.
- Det kan vara en fördel att köra DWI tidigt i protokollet.

Protokoll
Biparametriskt protokoll som standard:

- T2 ax 3 mm utan mellanrum (ovinklad eller vinklad samt ytterligare två ortogonala plan (cor, sag).
- T1 ax (ovinklad) stort FOV inkluderande nedre buken PSA>20.
- DWI ax med snittjocklek 3 mm och samma vinkel högt b-värde (närmare b1500, faktiskt eller kalkylerat b-värde) eller annat osvetsningsmaterial som av kontrast enligt punkt 4 (multiparametriskt protokoll) listad field of view.
- DCE ax 3 mm, temporal upplösning <15s, observ

Granskning
Granskning enligt PIRADS-v2.1. Önskvärt att radiologerna och att fallen hanteras av ett litet antal intresserade radiologer.

¹ Med män avses alla personer med prostata, oavsett könsidentitet.

REGIONAL RUTIN
Organiserad prostatacancerstestning – Utredning urologi
Fastställt av ordförande för Regionalt programområde Cancer (HS 2020-00941) januari 2021 giltigt till februari 2023. Utarbetat av Styrgruppen för pilotprojektet organiserad prostatacancerstestning

Rutinen vänder sig till urologienhet inom organiserad prostatacancerstestning.

Syfte
Säkerställa att alla män¹ som kommer vidare för utredning inom organiserad prostatacancerstestning utreds enligt nedanstående rutiner (om inte medicinska kontraindikationer föreligger).

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsstyrelsen har beslutat om pilotprojektet för prostatacancerstestning i Västra Götalandsregionen 2020-2022 inför övergång till organiserad prostatacancerstestning, diarienummer HS 2019-00027. Målet är att prostatacancerstestning i framtiden ska utföras på ett strukturerat, jämnt och kvalitetssäkrat sätt med möjligheter till testning för alla män i Västra Götalandsregionen. Se [Regional medicinsk riktlinje Organiserad prostatacancerstestning](#).

Dokumentation
Följande uppgifter ska dokumenteras i journalen (se diktatmall för OPT). Journalanteckningen ska vara utskrivnen inom 4 veckor. Det av patienten besvarade frågeformuläret scannas in i journalen.

Vid besök för biopsi:

- Uppgifter om hereditet
  - ärfdig riskgrupp ja/nej
  - antal personer, släktskap och deras ungefärliga ålder vid insjuknande i prostatacancer
- IPSS, väsentlig samsjuklighet, läkemedel
- Palpation: T-stadium och plats för palpationsfynd enligt nationell sektorsmall
- TRUL: volym
- Biopsier: Ange vilka som är riktade och vilka som är systematiska, samt antal, sektorer enligt nationell mall och typ av antibiotikapropylax

Vid besök/telefon för PAD-besked:
PAD-besked kan lämnas enligt befintlig lokal rutin (telefon eller återbesök). Brevbesked avrådes ifrån.

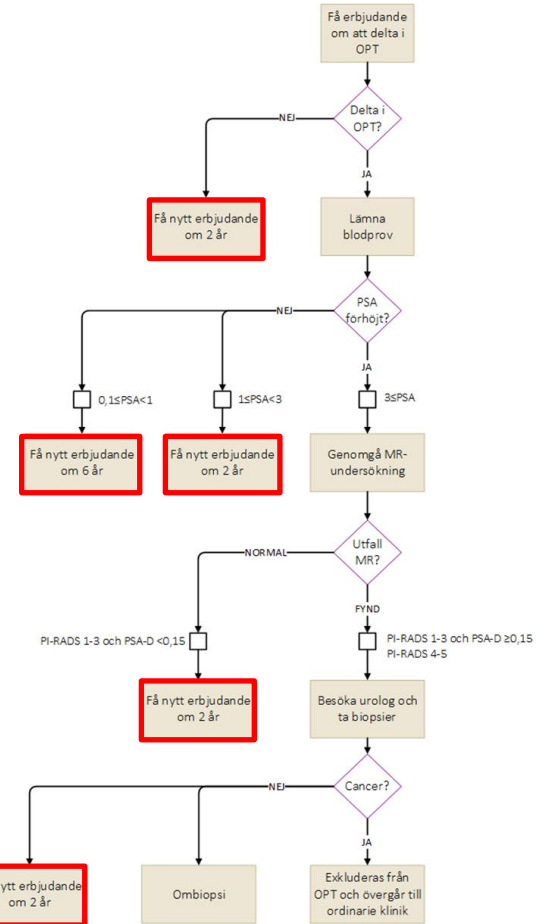
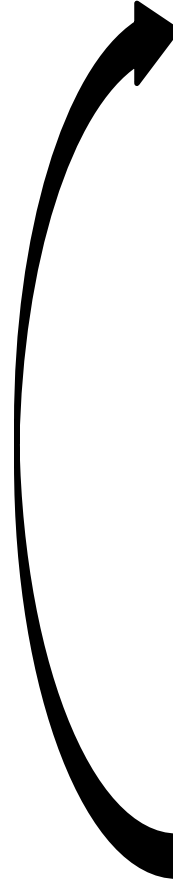
- Ange antal biopsier med cancer, sektorer för dessa biopsier och huruvida de var riktade eller systematiska.
- Ange eventuellt post-biopsinfektion med behov av antibiotika och huruvida det krävdes sjukhusvård

Ärfdig riskgrupp
Män som identifieras som tillhörande ärfdig riskgrupp enligt Nationella vårdprogrammet (NVP) definition ska avslutas i organiserad prostatacancerstestning och istället följas enligt NVP:s rekommendationer på ansvarig urologmottagning. Detta ska meddelas kansliet för registrering i databas. Se särskilt avsnitt nedst.

¹ Med män avses alla personer med prostata, oavsett könsidentitet.

Algoritm

Förenklad algoritm
organiserad prostatacancertestning

Regionalt OPT-kansli

Sedan 2020 finns ett regionalt kansli beläget som en underenhet till verksamhet Urologi på Sahlgrenska Universitetssjukhus

Ann Carlstrand
Sjuksköterska 50
%

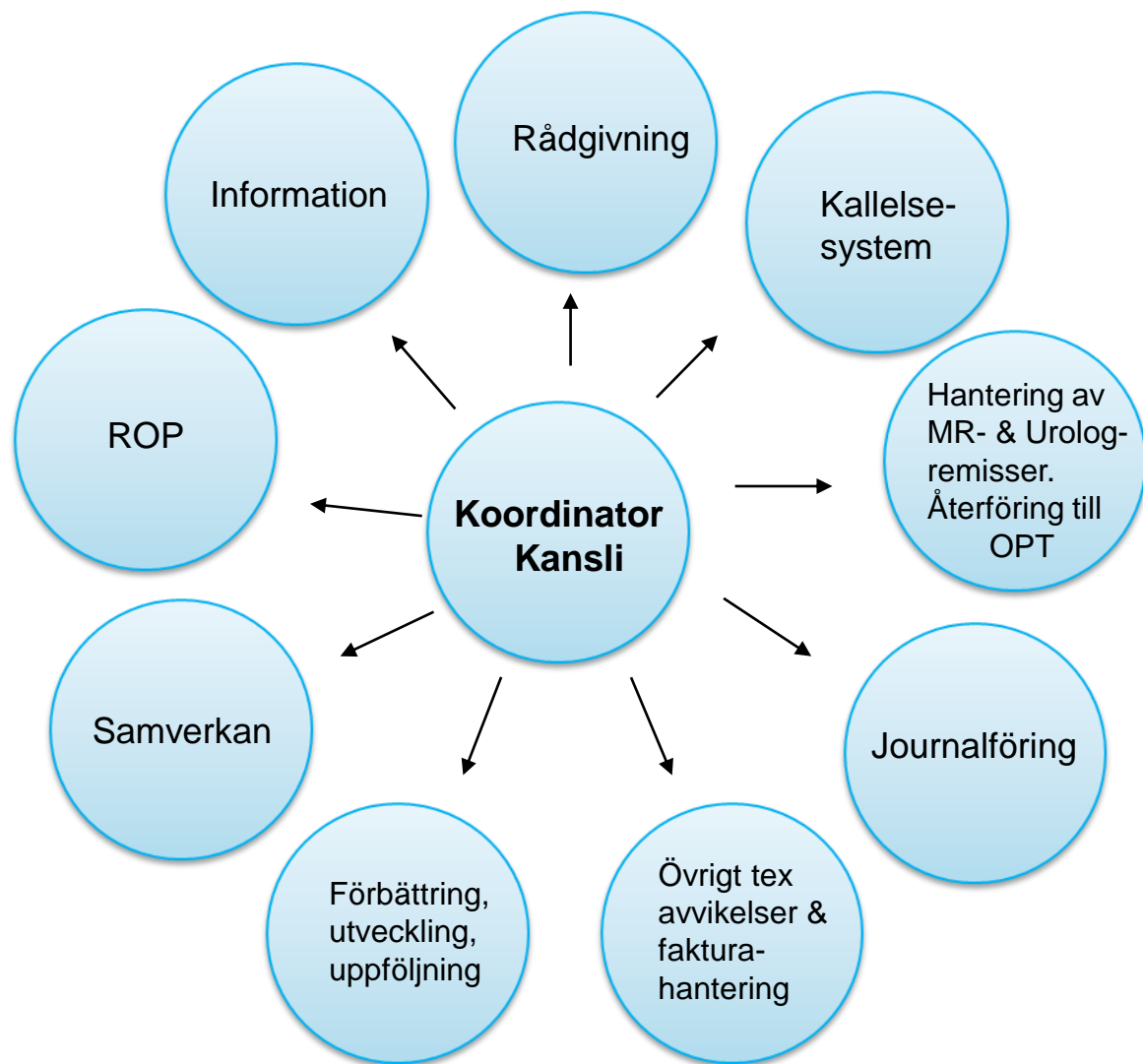

Sigrid Bengtsson
Administratör 80
%

Rebecka Arnsrud Godtman
Medicinskt ansvarig läkare
30 %

Arbetsuppgifter koordinator/kansli

Aktiviteter för att nå männen

- Brev – erbjudandebrev, brev för undersökningsresultat och provsvar
- Telefonlinje öppen vardagar
- [Cancercentrum.se/1177.se](https://cancercentrum.se/1177.se)
- Översatt information
- Illustrationer
- Film på 1177.se
- Pressmeddelande/presskonferens inför start
- Lokalradio

10-12 samtal per dag
-praktiska frågor
-alla positiva

<Förnamn Efternamn>
 <Gatuadress>
 <XXX XX Postadress>

Information och erbjudande Prostatacancer testning

Där för får du detta brev

Erbjudandet om prostatacancer testning skickas ut till alla män i Västra Götalandsregionen som fyller 50 år i år.

Bör män testa sig för prostatacancer eller inte?

Det är ofta bra att upptäcka och behandla cancer tidigt innan sjukdomen ger symtom. Därför finns nationella screeningprogram för tidig upptäckt av bland annat bröstcancer. När det gäller prostatacancer har Socialstyrelsen bedömt att fördelarna med ett nationellt screeningprogram inte tydligt överväger nackdelarna. Därför finns inget nationellt program för tidig upptäckt av prostatacancer. Istället bör män få information som kan hjälpa dem att själva avgöra om de önskar testa sig eller inte.

Fördelar och nackdelar med att testa sig

Den viktigaste fördelen är att regelbunden testning ger goda möjligheter att upptäcka och bota en allvarlig prostatacancer i ett tidigt skede, innan sjukdomen sprids.

Den viktigaste nackdelen är att testningen kan leda till en cancerdiagnos och kanske behandling, trots att cancer inte skulle ha utvecklats till en allvarlig sjukdom. Behandling av prostatacancer kan leda till försämrad livskvalitet.

Det är vanligare att testningen leder till diagnos av en liten prostatacancer som inte skulle utvecklas till någon allvarlig sjukdom, än till att tidigt insatt behandling förhindrar senare spridning av cancer.

Läs mer om prostatacancer testning och fördelar och nackdelar med att testa sig på www.1177.se, välj Västra Götalandsregionen högst upp på sidan och sök på ordet prostatacancer testning.

Om du tidigare lämnat ett blodprov för tidig upptäckt av prostatacancer och vill fortsätta testa dig, föreslår vi att du ansluter dig till Västra Götalandsregionens program för regelbunden testning genom att lämna ett nytt blodprov.

Om du tidigare har fått ett besked att du har prostatacancer, ber vi dig meddela detta till kansliet för prostatacancer testning för att inte få fler utskick.

Mer information på nästa sida ->

Ta med detta brev och din legitimation till provtagningen.

Lämna blodprovet senast:
<XXXX-XX-XX>

För mer information och information på andra språk/ other languages

Besök webbplatsen www.1177.se, välj Västra Götalandsregionen högst upp på sidan och sök på ordet prostatacancer testning.

<Personnummer>
OP#: 6068800

Om du väljer att testa dig

Om du väljer att testa dig för prostatacancer är första steget att lämna ett blodprov på en ansluten provtagningsenhet. För information om var du kan gå för att lämna ett blodprov besök www.1177.se/prostatacancer-testning eller kontakta kansliet för prostatacancer testning. I blodprovet analyseras prostata-specifikt antigen (PSA). Du får ett brev hemskickat inom några veckor efter provtagningen. I brevet finns information om ditt PSA-värde och vilken uppföljning som planeras för dig. Det kostar ingenting att lämna blodprovet.

Vad händer sedan?

Om ditt PSA-värde är normalt får du ett nytt erbjudande om två eller sex år. Är värdet förhöjt kommer du bli erbjuden en magnetkameraundersökning. Det förhöjda PSA-värdet kan bero på godartad prostataförstoring, prostatainfektion eller prostatacancer.

Undersökning med magnetkamera

Vid undersökningen med magnetkamera tas bilder av prostatan. Undersökningen tar cirka 20-30 minuter. När bilderna tas behöver du ligga stilla på en brits inuti en tunnelformad apparat. Undersökningen gör inte ont men det kan tycka att det känns obehagligt att ligga i det ganska trånga undersökningsutrymmet.

Vävnadsprovtagning

Om magnetkameraundersökningen visar något avvikande område kommer du bli erbjuden en undersökning med vävnadsprovtagning av prostatan.

Vävnadsprovtagning görs under lokalbedövning genom en smal ultraljuds tråv i ändtarmen. Undersökning och provtagning kan upplevas som obehagliga, men brukar inte göra ont.

Om vävnadsproven visar en prostatacancer kommer du bli erbjuden en tid till läkare för diskussion om behandling. En del typer av prostatacancer behöver behandlas, andra behöver bara följas upp med regelbundna kontroller.

Om vävnadsproven inte visar någon cancer får du ett nytt erbjudande om att lämna ett blodprov om två år.

Frågor eller synpunkter

Har du frågor eller synpunkter är du välkommen att kontakta kansliet för prostatacancer testning på:

E-postadress:
XXXXXX.XXX.se
Telefon tid:
Kl. XX-XX
Telefon: XXX-XXXX XX XX

Om du väljer att delta i organiserad prostatacancer testning så sparas dina uppgifter i ett nationellt kvalitetsregister. Syftet är att utvärdera och förbättra organiserad prostatacancer testning. Alla uppgifter är skyddade enligt offentlighets- och sekretesslagen. Du har rätt att söppubli registrerad och till efterhand få dina uppgifter raderade ur registret. Kontakta oss på kansliet för organiserad prostatacancer testning.

Organiserad prostatacancer testning provas inom Västra Götalandsregionen under 2020-2022 för män födda 1970-1972.

Ta med detta brev och din legitimation till provtagningen.

Lämna blodprovet senast:
<XXXX-XX-XX>

För mer information och information på andra språk/ other languages

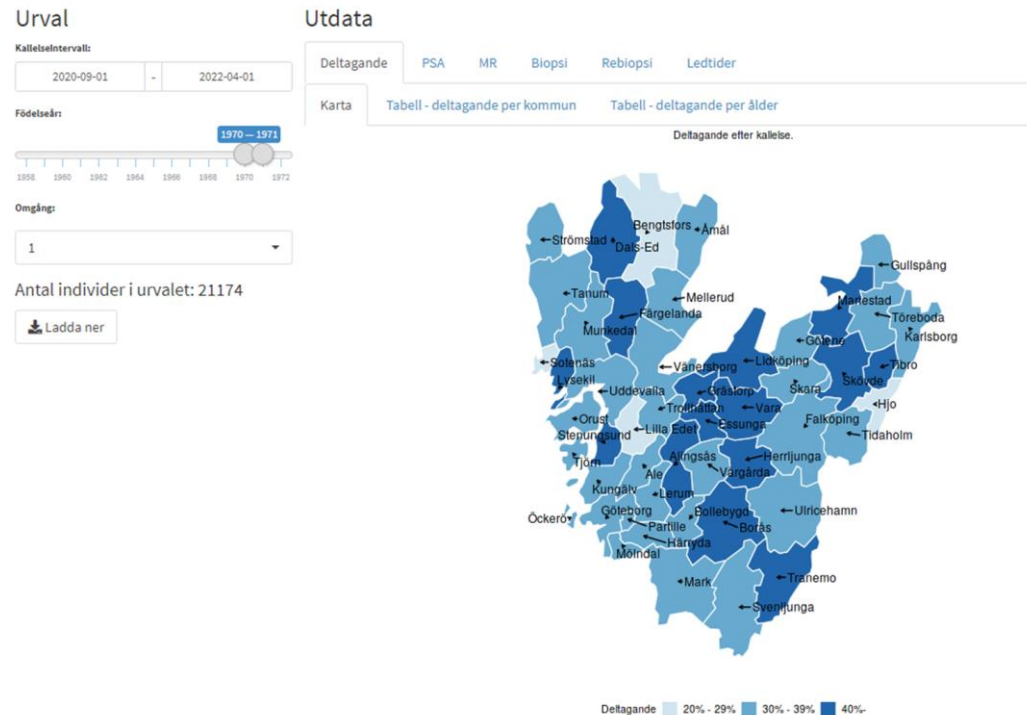
Besök webbplatsen www.1177.se, välj Västra Götalandsregionen högst upp på sidan och sök på ordet prostatacancer testning.

Aktiviteter för att nå berörda vårdenheter

- Möten – regionala verksamhetsgrupper
- Styrdokument
- Information på olika webbplatser
- Webinarium
- Nyhetsbrev
- Personlig kontakt med inblandade
- Telefonlinje bemannad alla vardagar

ROP –regionalt vårdregister

- Aggregerad detaljerad uppföljningsdata: deltagande, ledtider, utfall av algoritmer
- Pilot för nya INCA-formulär, automatisk överföring till ROP
- Möjlighet att kontinuerligt följa och utvärdera socioekonomi mha DeSO
- Möjlighet att överföra data till det nationella OPT-registret

Frågor, diskussion

2023-09-01

Organiserad prostatacancer-testning VGR

PAUS

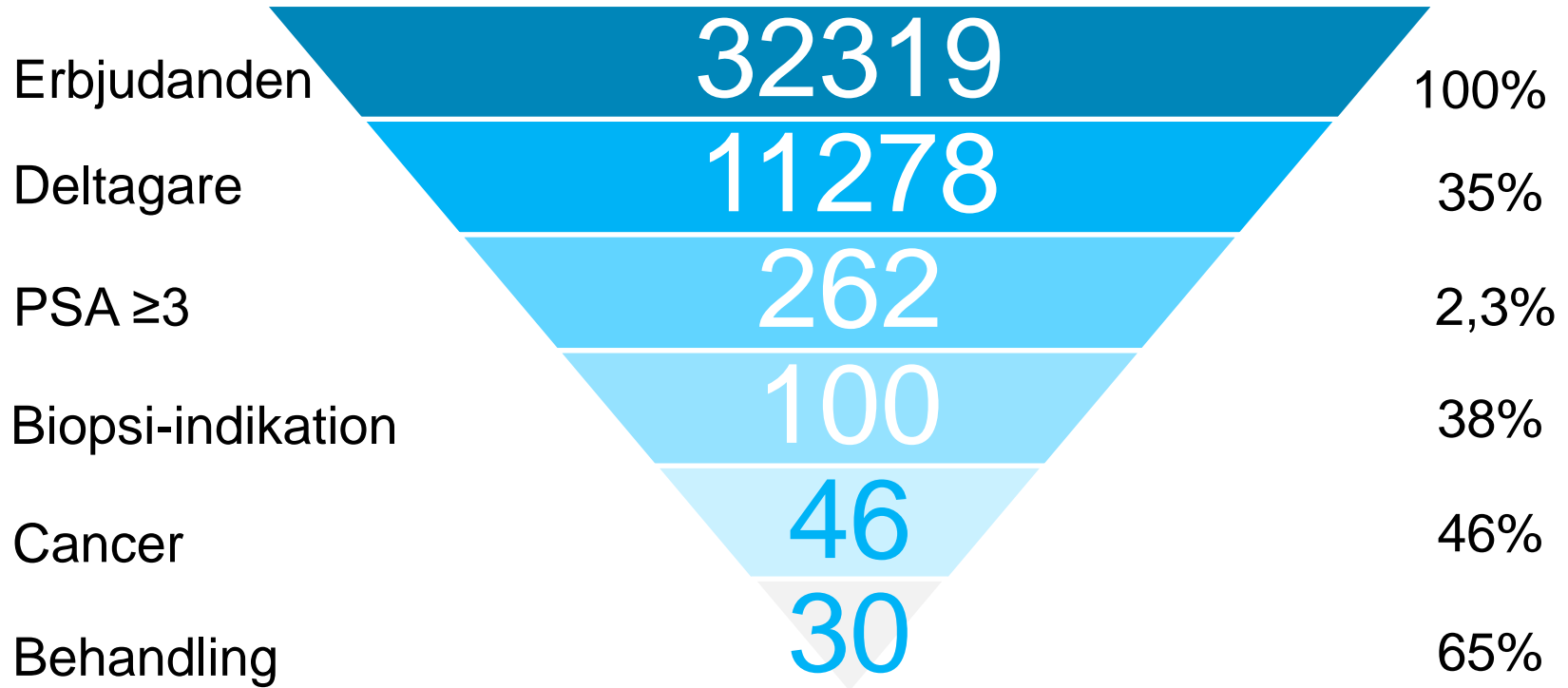

Resultat och utvärdering av OPT

2023-09-01

Organiserad prostatacancer-testning VGR

Män födda 1970-1972 i Västra Götalandsregionen

Kvalitetssäkring

Mål: hög, kontinuerlig kvalitet i hela projektet

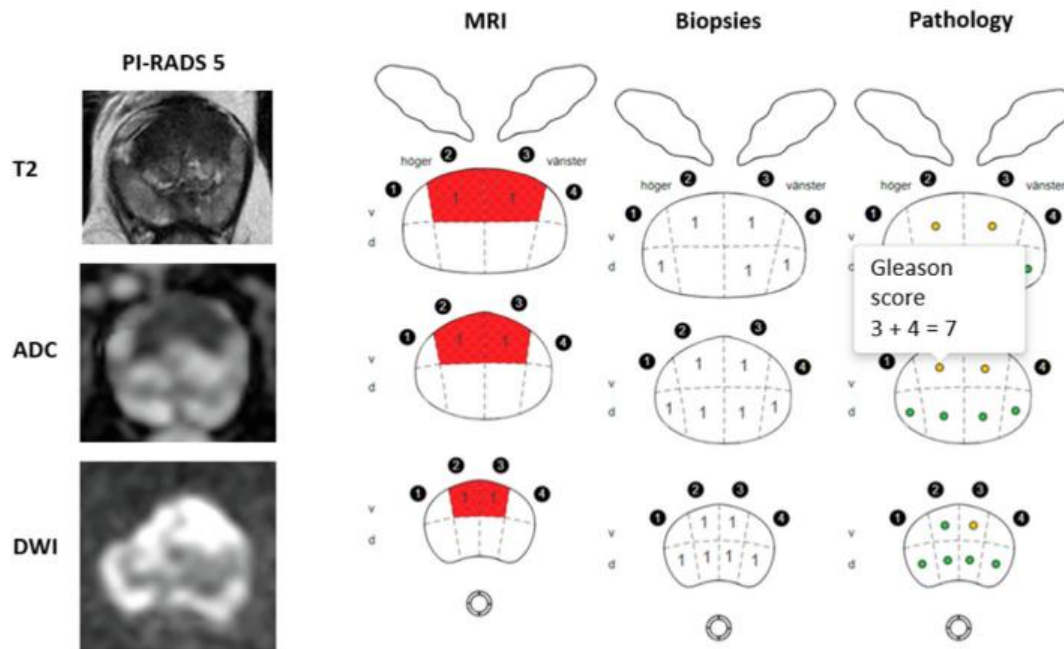
Åtgärder:

- Tydlig algoritm
- Medicinska riktlinjer och RMR
- ROP, regionalt vårdregister
- Kontinuerlig uppföljning av alla steg och ledtider i utredningskedjan
- Nätverk för radiologer, dubbelgranskning av MR

Resultat:

- Noggrann uppföljning av varje individs utredning
- Handlingsplaner för avvikelser
- Kontinuerlig uppföljning med statistik
- MR-nätverk

Pilot utredningsmallar i INCA

Tidiga erfarenheter av organiserad prostatacancer testning i Västra Götalandsregionen

2021-05-20

Rapporten beskriver tidiga erfarenheter från pilotprojektet Organiserad prostatacancer testning. Pilotprojektet pågår i Västra Götalandsregionen mellan år 2020–2022.

Utvärdering av Organiserad prostatacancer testning i VGR

Underlag för beslut om införande av organiserad prostatacancer testning

2022-12-21

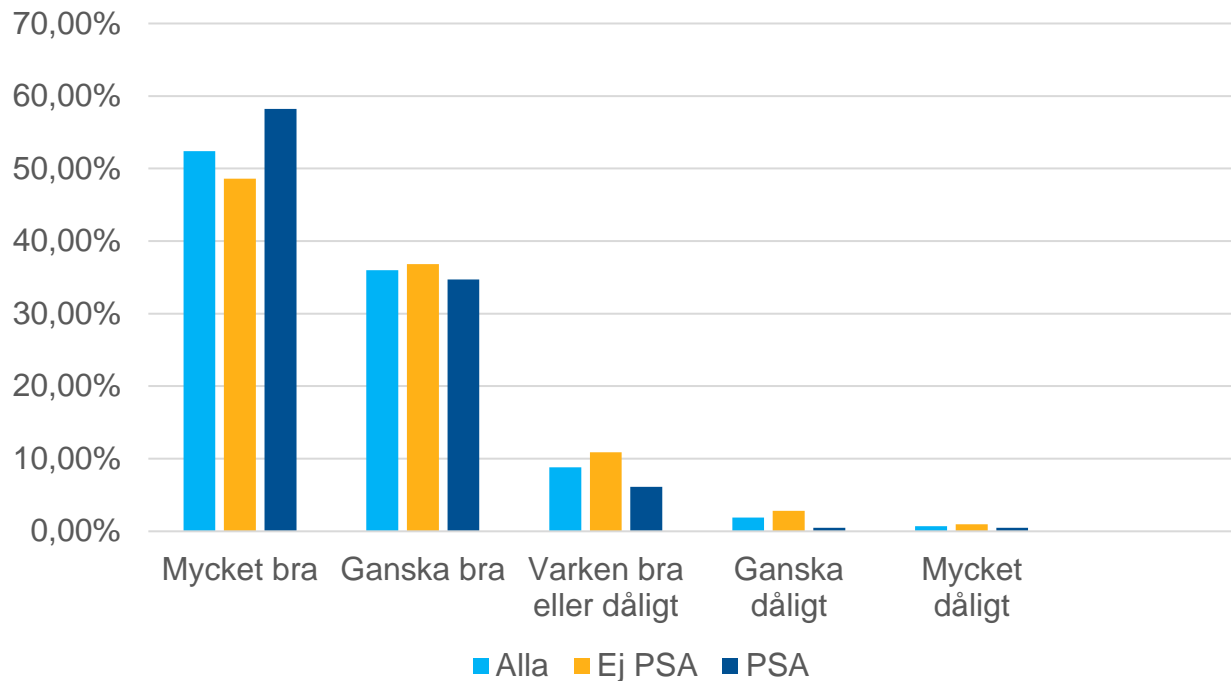
Rapporten redogör för utvärderingen av pilotprojektet organiserad prostatacancer testning i VGR fram till och med september 2022. Utvärderingen är tänkt att ligga till grund för beslut om införande av organiserad prostatacancer testning i VGR.

<https://cancercentrum.se/vast/vara-uppdrag/prevention-och-tidig-upptackt/prostatacancer-testning/organiserad-prostatacancer-testning-i-vgr/>

Mäns upplevelse av erbjudande i OPT

Var informationen om nackdelarna tydliga för att du skulle kunna fatta ett beslut?

Intervjuer med män som fått erbjudande

"Jag hade ganska lite kompetens när brevet kom, men kände att detta var en bra test"

"Ja jag tror det är bra så man tar testet, bra att man får en allt "bokat och klart" om man säger"

"Blev ju lite nyfiken när brevet kom men hade inte tagit testet om brev inte kommit. Men att inte kolla mig och nu när jag fick chansen var inget alternativ för mig"

"Jag är tacksam för att jag fick brevet. Väldigt, väldigt mycket"

"Det var jättebra att det kom. Och jag som sagt hade väntat på det. Jag var 100% säker att jag skulle göra testet om jag fick ett erbjudande"

Återkoppling från ansluta verksamheter inom OPT

"Deltagarna är välinformerade, nöjda och glada"

"Det fungerar jättebra, vi är jättenöjda!"

"Förutsättningarna känns väldigt bra för männen och lätt för oss i primärvården"

"Väldigt effektivt så som man gör i projektet"

Effektivitet

Mål: hög kostnadseffektivitet och resursutnyttjande inom OPT

Åtgärd:

- Automatiserat kallelsesystem
- Algoritmstyrd utredning → minimerar individuella uppföljningar

Resultat:

- 60% av männen besparas vidare utredning efter MR
- Hög följsamhet till algoritm
- Minskad belastning på ex. primärvård som enbart tar prov men inte behöver handlägga provresultat.

VGR som föregångare inom OPT

VGR en av de första regionerna i Sverige som startade OPT

→VGR har fått en central roll för utveckling av OPT i Sverige och internationellt

- RCC har ett **stödteam** för nya OPT-projekt i andra regioner
- RCC driver den nationella **kvalitetsregistret** för OPT (SweOPT)
- VGR är **expertcenter** i det stora EU-finansierade projektet PRAISE-U

Forskning kopplad till OPT VGR

2 doktorander:

-Linda Svensson, ssk, SU

utvärdering av informationsbrev OPT VGR och Skåne mha enkäter och djupintervjuer

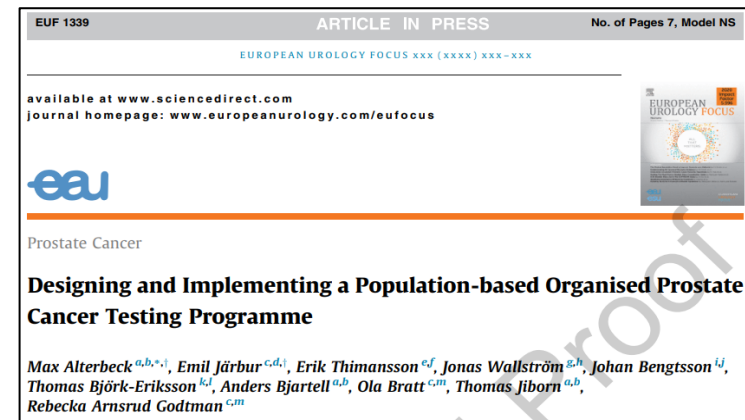
-Emil Järbur, urolog, NU-sjukvården

socioekonomiska skillnader inom OPT, screening och vanlig sjukvård metoder för att utvärdera socioekonomi

-Jonas Wallström, radiolog SU

AI-tolkning av MR

Nationellt konsortium för OPT-forskning med representanter från 7 svenska universitet

Alterbeck et al. Eur Urol Focus 2022

OPT – Ett betydelsefullt exempel...

Vetenskapsrådet utvärdering av den kliniska forskningen i Sverige 2022:

OPT lyftes fram som **ett av de tre mest betydelsefulla** exemplen på hur regionens forskning lett fram till kliniskt värdefull verksamhet.

Vetenskapsrådet bedömde att den regionala forskningen och verksamheten på området hade betydelse för nationella strategier för prostatacancerscreening.

Arbetet framåt

2023-09-01

Organiserad prostatacancer-testning VGR

Långsiktig plan

- Organiserad prostatacancertestning erbjuds till samtliga män mellan 50 och 74 års ålder i VGR
- OPT ska utföras på ett strukturerat, **jämlikt och kvalitetssäkrat** sätt
  - Uppföljning och utvärdering hjälper till att skapa en mer jämlik vård
  - Kansliet är en stor bidragande faktor till den ökade kvalitén
- Besparingar görs inom vården på lång sikt när vi följer den rekommenderade utredningsalgoritmen

Utvidgningsplan

Startår	Årskull	Tot Deltagare	Tot Erbjudanden	År										
				2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
				6 198	6 198	8 082	8 082	9 406	9 406	31 242	31 213	41 233	41 056	42 428
				11 150	11 150	18 418	18 418	25 145	25 145	64 844	63 856	92 534	90 902	107 537
2005	1955			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	1956			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 036
2030	1957			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 518
2029	1958			0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 376	0
2029	1959			0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 728	0
2029	1960			0	0	0	0	0	0	0	0	0	9 002	0
2028	1961			0	0	0	0	0	0	0	0	9 320	0	7 283
2028	1962			0	0	0	0	0	0	0	0	9 368	0	7 209
2028	1963			0	0	0	0	0	0	0	0	9 379	0	7 106
2027	1964			0	0	0	0	0	0	0	9 439	0	7 001	0
2027	1965			0	0	0	0	0	0	0	9 455	0	6 904	0
2027	1966			0	0	0	0	0	0	0	9 490	0	6 871	0
2026	1967			0	0	0	0	0	0	9 664	0	6 816	0	6 373
2026	1968			0	0	0	0	0	0	9 769	0	6 781	0	6 326
2026	1969			0	0	0	0	0	0	9 939	0	6 850	0	6 411
2020	1970			11 150	0	7 268	0	6 727	0	10 327	0	8 547	0	8 255
2021	1971			0	11 150	0	7 268	0	6 727	0	10 327	0	8 547	0
2022	1972			0	0	11 150	0	7 268	0	6 727	0	10 327	0	8 547
2023	1973			0	0	0	11 150	0	7 268	0	6 727	0	10 327	0
2024	1974			0	0	0	0	11 150	0	7 268	0	6 727	0	10 327
2025	1975			0	0	0	0	0	11 150	0	7 268	0	6 727	0
2026	1976			0	0	0	0	0	0	11 150	0	7 268	0	6 727
2027	1977			0	0	0	0	0	0	0	11 150	0	7 268	0
2028	1978			0	0	0	0	0	0	0	0	11 150	0	7 268
2029	1979			0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 150	0
2030	1980			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 150

Förutsättningar för utvidgning

Ett antal förutsättningar behöver vara på plats vid utvidgningen av OPT. Fokus framåt är att säkra förutsättningarna.

- PSA-provtagning vid alla vårdcentraler
- IT-integrationer finns på plats.
Förstudie har genomförts
  - Elektronisk registrering vid provtagning
  - Elektronisk koppling mellan lab och IT-kallelsesystemet
  - Automatisk journalföring
- Säkra kapacitet för PSA-analys
- Säkra kapacitet för magnetkameraundersökningar.
Handlingsplan tas fram under hösten
- Behåll och utöka det regionala kansliet

Lärdomar av OPT hittills

- Detaljerad planering är essentiell, säkerställ resurser
- Pilot för att testa infrastruktur och identifiera fallgröpar
- Balansgång då organiserad testning $\neq$ screening
- Multidisciplinärt arbete – kommunikatör, IT, kansli, projektledning, anslutna enheter
- Kommunikation central
- Skapar kontaktnät/ökar samarbetet, möjliggör kunskapsutbyte, kvalitetsuppföljning och förbättring
- Unik möjlighet till forskning
- Noggrann uppföljning – det händer saker på vägen!

Frågor, diskussion

2023-09-01

Organiserad prostatacancer-testning VGR

Stort tack!

Projektledare:

Elin Ljungqvist

elin.ljungqvist@vgregion.se

+46722307785

Urolog, Medicinskt ansvarig:

Rebecka Arnsrud Godtman

rebecka.godtman@vgregion.se

Urolog, ordförande nationell arbetsgrupp OPT:

Ola Bratt

ola.bratt@vgregion.se